

Euroopa Komisjoni algatuste faktileht

Valdkond: Muld

Valdkonda puudutavad õigusaktid:

- Mullakaitse teemastrateegia (EÜ) nr KOM/2006/0231
- Euroopa Liidu ühekordse plasti direktiiv (EL) nr 2019/904
- Euroopa Liidu väetisetoote määrus (EL) nr 2019/1009
- Euroopa Liidu reoveesetete direktiivi (EMÜ) nr 86/278
- Euroopa Liidu tööstusheidete direktiiv (EL) nr 2010/75
- Euroopa Liidu keskkonna vastutuse direktiiv (EÜ) nr 2004/35

Euroopa Komisjoni (EK) esitamise kuupäev: 17. november 2021

Juhtivministeerium: Keskkonnaministeerium

Kaasvastutajad: Maaeluministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium

Kommentaariid ja ettepanekud palume saata aadressidele aire.rihe@envir.ee ja eliise.merila@envir.ee

Algatuse eesmärk ja ülevaade

Mullastrateegia on osa ELi elurikkuse strateegiast aastani 2030 ning ajendub Euroopa roheline kokkuleppe raames seatud keskkonna-, kliima- ja elurikkuse eesmärkidest. Mullastrateegiaga ajakohastatakse praegust strateegiat, et käsitleda mulla degradeerumise probleemi ja kaitsta maaressursse ning luua suurem sünergia kõigi mulda käsitlevate tegevussuundade vahel, sest seatud valdkondi on väga mitmeid (maapõue kasutamine, põllumajandus, metsandus, veemajandus, saastuse vähendamine, planeerimine, elurikkuse kaitse jpt).

Muld on oluline ökosüsteem, mis oma elurikkusega pakub ka elamiseks vajalikke omadusi, nagu toidu, energia ja toorainega varustamine, süsiniku sidumine, veetaseme reguleerimine ja vee puhastamine, põudade ja üleujutuste reguleerimine, toitainete reguleerimine, kahjuritõrje ja vaba aja veetmise võimalused. Seega on mullal oluline roll ka võitlustes kliimamuutuste ja elurikkuse kaoga, inimeste tervise kaitsmisel ning toiduohutuse ja toiduga kindlustamise tagamisel

Mullastrateegia eesmärk on käsitleda mulla ja maaga seotud küsimusi terviklikult. Mullastrateegia täpsemateks sihtideks on 2030. aasta vaates kaitsta muldade viljakust, vähendada erosiooni ja taastada degradeeritud muldasid. Samuti on eesmärkideks kõrbestumisega võitlemine, elurikkuse taastamine, kasvuhoonegaaside heitkoguste sidumise eesmärk, pinna- ja põhjavee seisundi parandamine ning kestlikud mulla majandamise tavad peavaksid muutuma uueks standardiks. 2050. aasta vaates on eesmärkideks täiendava maahõive peatamine (*no net land take*), muldade saastumise viimine ohutule tasemele, samuti maakasutuse kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamine aastaks 2035.

Mullastrateegia on seotud ka ringmajandusega, elurikkuse, tervise ja vee valdkonnaga, millega seoses tuuakse samuti välja uusi algatusi ja hinnatakse muldade seisundit, antimikroobset resistentsust ja invasiivsete võõrliikide esinemist. Kõrbestumise seiramiseks on plaanis luua ühine metoodika kõrbestumise ja mulla degradeerumise hindamiseks ning korrapärane aruandlus.

Saaste vältimisega seoses on plaanis parandada kemikaalide ja mulla saasteainete mõjude riskihindamist ning piirata mikroplasti, per- ja polüfluoroalküülainete (PFAS) ja muude mulla saasteainete kasutamist kemikaalide registreerimise, hindamise, autoriseerimise ja piiramise (REACH) määruse abil.

Degradunud muldade taastamiseks ja saastunud alade olukorra parandamiseks hõlbustatakse riskihindamise meetodite alast teabevahetust LR vahel, vaadatakse läbi tööstusheidete direktiiv ja hinnatakse keskkonna vastutuse direktiivi.

Mullastrateegiaga soovitakse täiendavalt parandada mullaalaseid digitaalseid teadmisi, seiret ja teadusuuringuid, mille tarbeks arendatakse ELi mullaseirekeskust (*EU Soil Observatory*) ja Euroopa maainfosüsteemi (*Land Information System for Europe – LISE*). Samuti püütakse paremini kaasata erarahastust ning avaldada juhendmaterjal hea mullaseisundi ELi rahastamisvõimaluste kohta ning edendada kestlike investeeringuid läbi taksonoomia.

Algatuste olulisemad muudatused

- Seoses ringmajandusega luuakse **maakasutuse hierarhia** termin ja strateegia kutsub üles LR seadma **maakasutusele sihid aastaks 2030**. Samuti määratletakse kaevatud muldade võrdlusalused ja soovitakse hinnata õiguslikult siduva välja kaevatud/eemaldatud (excavated) muldade passi kohustust. Lisaks edendatakse maakatmise vähendamise teadmiste vahetust ja koostatakse vastavad suunised. Vee valdkonnaga seoses koostatakse **setete kestliku majandamise suunised**.
- Seoses strateegiaga esitatakse **süsinikupõllunduse algatus** ja **süsiniku sidumise sertifitseerimise ettepanek**.
- Töötatakse välja **raamistik biolagunevale ning kompostitavale plastile**, vaadatakse läbi ühekordse plasti direktiiv ja väetisetoote määrus ning hinnatakse reoveesetete direktiivi.
- 2023. aastal plaanitakse esitada **mullatervise seadus** (Soil Health Law), mille eesmärgiks on saavutada ELis üleselt heas seisundis mullad aastaks 2050. Samuti on plaanis **hea mullaseisundi kontseptsiooni** väljatöötamine.
- Määratletakse **kestlikud mulla majandamise tavad** ning kriteeriumid sellele mitte vastavate lähenemiste kasutamise lõpetamiseks. Üheskoos LRdega on plaanis esitada ka **tasuta mulla testimise algatus** (*Test Your Soil For Free Initiative*).
- Töötatakse välja ELi **prioriteetsete ainete loetelu mulla saasteainete** kohta.
- Muldadel on oluline roll kliimavaldkonnaga seoses ja mullad on süsiniku sidujad kui ka tagavara ja kuivendamist, turbamuldade kasutamist ja muldade taastamist käsitletakse õiguslikult **Looduse taastamise seaduses (2022)**.
- Samuti kaalutakse õiguslikke suuniseid saastunud muldade tuvastamiseks kogu riigis ja nende kajastamiseks nt maatehingutes.